

ชุดองค์ความรู้ งานวิจัยหลัก

นวัตกรรมภูมิปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

Inno-Life of Buddhist Wisdom to Sustainable Tourism of
Noenmaprang District, Phitsanulok Province

โดย

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล (สุเทพ ดีเยี่ยม),
พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง), พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว),
พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย), ญาณานิ บุญทองคำ และจุมพต อ่อนทรวง
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม MCU

หนังสือชุดองค์ความรู้งานวิจัยวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

คำนำเสนอ : พระราชรัตนสุธี, รศ.ดร. เจ้าคณะจังหวัดพิษณุโลก

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยหลัก:
นวัตวิถีสถิติปัญญาวิधिพุทธ
สู่การท่องเที่ยวยั่งยืน
ของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล (สุเทพ ดีเยี่ยม),
พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง),
พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว),
พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย),
ณัฏยาณี บุญทองคำ และจุมพต อ่อนทรวง

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**ชุดองค์ความรู้งานวิจัยหลัก: นวัตกรรมภูมิปัญญาวิถีพุทธ
สู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก**

ISBN 978-616-300-836-7

ผู้เขียน พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ (สุเทพ ตีเยี่ยม), ผศ.ดร.
พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง), ผศ.ดร.
พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว), รศ.ดร.
พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย), ดร.
ดร.ณัฏยาณี บุญทองคำ และ ผศ.ดร.จุมพต อ่อนทรง

ที่ปรึกษา พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

บรรณาธิการ พระมหาเทวประภาส มากคล้าย, ดร.

กองบรรณาธิการ พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ, ผศ.ดร. (สุเทพ ตีเยี่ยม)
พระมหาเทวประภาส มากคล้าย, ดร.
อ.ดร.ณัฏยาณี บุญทองคำ

ภาพประกอบ พระมหาเทวประภาส มากคล้าย, ดร.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พิสูจน์อักษร/ออกแบบปก พระมหาเทวประภาส มากคล้าย, ดร.

ผู้จัดพิมพ์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๓๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ (สุเทพ ตีเยี่ยม) และคณะ

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยหลัก: นวัตกรรมภูมิปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ของอำเภอเนินมะปราง

จังหวัดพิษณุโลก.— พิษณุโลก.: วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565.

62 หน้า.

1. พิษณุโลก – ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว. 2. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. 3. การท่องเที่ยว – วิจัย. I. พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ (สุเทพ ตีเยี่ยม). II. ชื่อเรื่อง.

915.9366

- ชื่อเรื่อง** : นวัตกรรมภูมิปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
ของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
- ผู้วิจัย** : พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล (สุเทพ ตีเยี่ยม), ผศ.ดร.
พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง), ผศ.ดร.
พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว), รศ.ดร.
พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย), ดร.
ดร.ณัฐยาณี บุญทองคำ และ ผศ.ดร.จุมพต อ่อนทรวง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑) พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และ ๓) เพื่อสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นกรณีวิจัยผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เป็นหลัก และสนับสนุนด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นตัวแทนชุมชน หน่วยงานภาครัฐ พระสงฆ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปรางจำนวน ๒๔ รูป/คน แจกแบบสอบถามเชิงปริมาณ ๔๐๐ รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุดความรู้ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมของชุมชน และเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนในเขตอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสทั้งความงามของธรรมชาติ วิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม และได้ร่วมกิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมกับชาวบ้าน ๒) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายสินค้า โดยคำนึงถึงรูปแบบ ความแข็งแรง ราคาที่เหมาะสม ความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ความงาม ความสะดวกสบายในการใช้งาน การดูแลรักษา ความปลอดภัย และการขนส่งที่รวดเร็ว และ ๓) การสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวฯ สามารถจัดทำเป็นกลยุทธ์ หรือองค์ประกอบที่สำคัญฯ ได้ ๗ ด้าน ซึ่งสามารถกำหนดเรียงลำดับความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติจากผลการวิจัย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

คำสำคัญ (Keywords): นวัตกรรม, วิถีพุทธ, การท่องเที่ยว

Title : Inno-Life of Buddhist Wisdom to Sustainable Tourism of Noenmaprang District, Phitsanulok Province

Researcher : Phrakrupaladsuwattanabuddhikun (Suthep Deeyiam), Phrakrurattanasutaphorn (Teeradet Photong), Phrarajrattanasudhi (Khaunrak Gaesonbau), Phramaha Tevaprapas Makklay, Nattayanee Boontongkham and Chumphot Onsuang

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop a knowledge set of local wisdom 2) to promote tourism to develop community products and 3) to managing the capacity building in buddhist tourism potential in Noen Maprang District Phitsanulok Province. It is a mixed research method by the method of qualitative and quantitative. Key Informants 24 people who are involved in tourist attractions and questionnaires to the sample of 400 local people and Focus Group Discussion with 10 related persons. The results that (1) A set of knowledge and local wisdom to promote tourism as follows History Tourism resources Local wisdom showing the relationship between the physical environment and the culture of the community, Products from local wisdom, community tourism routes, Where tourists will experience the beauty of nature, lifestyle, social culture and participated in community product making activities with the villagers. (2) Products to promote tourism found What should be developed in the beginning is the development of packaging and product labeling. taking into account the following formats strong, reasonable selling price, able to meet the needs of users, beauty, comfortable to use, Maintenance, safe and fast transportation. (3) Key components to strategic success factors in managing the capacity building in tourism were determined to be used to develop strategy or important components that are suitable for practical implementation in 7 areas namely, community participation, support capacity, service to tourists, tourism management, tourism community products, tourism activities and process, and tourism resources.

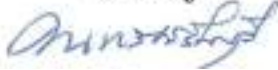
Keywords: Inno-Life, Buddhist Wisdom, Tourism

คำนำเสนอ

นวัตกรรมวิถีมปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวยั่งยืน ของ
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นความตั้งใจของ
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งร่วมกันค้นหาคำ
ความรู้ สืบสาน และต่อยอด เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเนินมะปรางให้
พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มีความ
เข้มแข็ง ภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความยั่งยืน

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากกองทุนส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เล็งเห็น
ความสำคัญของการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นอำเภอเนินมะปราง และขอบคุณ
ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล
ตลอดจนเสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ จนทำให้งานวิจัยนี้
สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระราชรัตน์สุธี, รศ.ดร.)

เจ้าคณะจังหวัดพิษณุโลก,

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๑	บทนำ	๑
บทที่ ๒	องค์ความรู้ที่ ๑ ชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	๔
บทที่ ๓	องค์ความรู้ที่ ๒ ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	๑๗
บทที่ ๔	องค์ความรู้ที่ ๓ การสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	๒๙
บทที่ ๕	สรุปและข้อเสนอแนะในการศึกษา	๔๗

บทที่ ๑ บทนำ

นับจากการเกิดวิกฤตการระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓ ที่เกิดการระบาดทั่วโลกที่กำลังดำเนินไปของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙; โควิด-๑๙) โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และประเทศไทยเริ่มในเดือนกุมภาพันธ์ อันนำมาสู่การประกาศงดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและจำกัดการเดินทางท่องเที่ยวของผู้คนเป็นเวลาหลายเดือนในกลางปี พ.ศ. ๒๕๖๓^๑ เพื่อสนองต่อการป้องกันการดำเนินของโรคดังกล่าว ทำให้ส่งผลกระทบต่อแนวคิดนวัตกรรม (นวัตกรรม) ในการจัดการชุมชนเพื่อให้มีศักยภาพพร้อมรองรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจจากภาคบริการที่ประสบกับวิกฤตภาคบริการและทำให้ขาดรายได้ไปจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวในรูปแบบ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา, “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ท้องถิ่นออกราชอาณาจักรที่เป็นเขตติดโรคติดต่ออันตราย กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓”. เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๙๓ ง, วันที่ ๒๒ เม.ย. ๒๕๖๓, หน้า ๑๖.

แบบเดิมไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควรภายใต้วิกฤตที่มีการจำกัดการเคลื่อนย้ายของผู้คน

แต่จากการรายงานผลการแพร่ระบาดของโรคในประเทศไทยดังกล่าวในกลางปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประเทศไทยอยู่ในจุดที่ได้รับการยอมรับเรื่องการป้องกันโรคระบาดจากนานาชาติและวิถีชุมชนชนบทเป็นส่วนหนึ่งที่โอบอุ้มรากฐานของการดำเนินไปของเศรษฐกิจในฐานะรากภายใต้วิกฤต^๒ ทำให้พบว่าจุดแข็งของชุมชนฐานของการใช้ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในชนบทไทยทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี การสร้างอัตลักษณ์ ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ สามารถปรับตัวเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดทั้งของบุคคลชุมชนและสังคม จึงแสดงได้ประจักษ์ชัดว่าภายใต้วิกฤติทั้งทางเศรษฐกิจหรือสาธารณสุข ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงและอยู่รอดของชุมชนไทย

^๒ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สช. ย้ำ ‘พลังชุมชน’ คือ
ปรากฏการณ์หน้าเอาชนะโควิด ๑๙, (ออนไลน์), แหล่งที่มา
<https://www.nationalhealth.or.th/en/node/1371> (๑๐ ต.ค. ๖๔).

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาเพื่อหารูปแบบนวัตกรรมวิถีของชุมชนภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นพื้นที่อำเภอรอยต่อกับจังหวัดพิษณุโลกจังหวัดพิจิตร ที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการจนอยู่รอดได้ภายใต้วิกฤตดังกล่าว อีกทั้งบริบทพื้นที่ยังมีความหลากหลายมีทั้งอุทยานแห่งชาติแหล่งท่องเที่ยวและจุดแข็งด้านภูมิปัญญาวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่สำคัญอำเภอหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิชาการค้นหาศักยภาพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อสร้างชุดความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อสร้างศักยภาพเชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงชุมชนกับเมืองหลักและเมืองรอง และศึกษาเพื่อสร้าง application นวัตกรรมวิถีของชุมชนภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของอำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลกเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

บทที่ ๒ องค์ความรู้ที่ ๑

ชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่อง “ชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก” ได้รับองค์ความรู้ใหม่ และคุณค่าจากผลจากการศึกษาจากการสำรวจภาคสนามในพื้นที่อำเภอเนินมะปราง พบว่าได้มีชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสำคัญจำนวน ๕ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ OTOP นวัตกรรม ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สามารถนำข้อมูลมาเพื่อจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก เป็นแผนผังองค์ความรู้ได้ดังนี้ ดังนี้

จากแผนภาพ โมเดลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงกรอบความคิดบทสรุป (Conceptualize) ของการพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก คือ

๑. การวิเคราะห์รูปแบบชุดความรู้ภูมิปัญญาของ
ชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ต้อง
อาศัยข้อมูลจากสภาพบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มี
ศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเนิน
มะปราง จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มา
วิเคราะห์รูปแบบชุดความรู้ โดยใช้กระบวนการ ๑) การ
กำหนดความรู้ ๒) การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ ๓)
การแลกเปลี่ยนความรู้ ๔) การจัดเก็บความรู้ และการ
ถ่ายทอดความรู้

๒. ในชุดความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนในอำเภอ
เนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จะประกอบไปด้วย
เนื้อหาสำคัญ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของอำเภอเนิน
มะปราง ทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเนิน
มะปราง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอเนิน
มะปราง ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอ
เนินมะปราง และเส้นทางกรท่องเที่ยวชุมชนในเขต
อำเภอเนินมะปราง ดังผลองค์ความรู้ดังนี้

องค์ความรู้ที่ ๑.๑

ประวัติเนินมะปราง

ประวัติ ความเป็นมาของอำเภอเนินมะปราง

จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พื้นที่ของอำเภอเนินมะปราง เดิมเป็นป่าดงดิบที่เต็มไปด้วยต้นไม้และสัตว์ป่า ห่างไกลจากผู้คน แต่จะมีเพียงผู้มีอาชีพนายพรานที่เข้ามาล่าสัตว์และหาของป่า ต่อมามีกลุ่มคนจากอำเภอนครไทย อำเภอด่านซ้าย และอำเภอหล่มสัก อพยพย้ายถิ่นฐาน เดิมเข้ามาตั้งรกรากบริเวณบ้านชมพู บ้านมุง บ้านวังโพรง บ้านไทรย้อย จากนั้นก็ขยายที่ทำกินไปที่บ้านวังยาง บ้านน้อยซุ้มขี้เหล็ก และบ้านเนินมะปราง ในที่สุด โดยตัวอำเภอเนินมะปรางเดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ ตั้งมาประมาณ ๕๐ ปี

องค์ความรู้ที่ ๑.๒

ทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ของอำเภอเนิน

มะปราง เป็นป่าดงดิบที่เต็มไปด้วยต้นไม้และสัตว์ป่า ห่างไกลจากผู้คน ลักษณะภูมิประเทศประมาณร้อยละ ๔๕ เป็นภูเขาหินปูนอายุกว่า ๓๐๐ ล้านปี มีถ้ำอยู่มากมาย ซึ่งตัวอำเภออยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดพิษณุโลกประมาณ ๖๘ กิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามน่าสัมผัส

ชาวอำเภอเนินมะปรางมีรูปแบบวัฒนธรรม ประเพณีที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมลาว/อีสานกับ วัฒนธรรมไทยภาคกลาง ซึ่งมีรูปแบบประเพณีที่น่าสนใจ เช่น ประเพณีการไหว้เจ้าพ่อแสนเมือง ซึ่งจัดในวันอังคารข้างขึ้นของเดือนแปด ก่อนวันเข้าพรรษา ๑ สัปดาห์ ประเพณีนี้ชาวบ้านเรียกว่า “การเลี้ยงเจ้าบ้าน” ประเพณีการแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีของอำเภอเนินมะปราง ถือว่าการทำบุญด้วยการถวายต้นผึ้ง เป็น

บุญกุศลสูงส่ง การทำปราสาทผึ้งมีการพัฒนารูปแบบ
ลวดลายองค์ประกอบให้วิจิตรพิศดารยิ่งขึ้น เพื่อถวาย
แด่องค์พระพุทธเจ้า ประดับตกแต่งมีทั้งแบบหล่อแกะ
ลาย และแบบติดพิมพ์สมัยใหม่

องค์ความรู้ที่ ๑.๓

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำคัญของอำเภอเนินมะปราง

มะปราง ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผ้าทอ ประกอบด้วย ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ลายช่อมะปราง ของชุมชนบ้านผารังหมี่ ตำบลไทรย้อย มีการทอผ้ามัดหมี่พื้นเมืองลายช่อมะปรางที่ต่อยอดความคิดจากสิ่งใกล้ตัวมาเป็นลายผ้าทอที่มีคุณค่าและสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน ภูมิปัญญาการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติของหมู่บ้านซำรัง แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งวัสดุธรรมชาติที่ใช้ย้อมสีเส้นใยส่วนใหญ่ ได้มาจากการเก็บรวบรวมวัตถุดิบหรือพันธุ์ไม้ป่าจาที่มีหรือเกิดขึ้นเองในธรรมชาติตามความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการถนอมอาหาร ประกอบด้วย ภูมิปัญญาการทำมะม่วงกวนหรือส้มลิ้ม มะม่วงเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวอำเภอเนินมะปรางมานานแล้ว และปลูกกันเป็นจำนวนมาก เมื่อมะม่วงสุก ส่งขายไม่ทันหรือรับประทานไม่ทัน ชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งมีทั้งเด็กและผู้สูงอายุก็จะช่วยกันกวนมะม่วงถนอมอาหาร และส่งขายสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตมะม่วงที่ราคาตกต่ำในขณะนี้ เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดมากเกินไป ขณะเดียวกันก็สามารถสร้างงานให้คนในพื้นที่ ภูมิปัญญาการทำซาลาเปาไส้มะม่วง หากมะม่วงเหลือจากการส่งขาย และสุกงอมเต็มที่ ทำได้อย่างดีก็แค่ส้มแผ่นหรือส้มลิ้ม แต่ได้เกิดภูมิปัญญาโดยการนำเนื้อมะม่วงสุกมากวนปรุงรสให้ออกหวาน เพื่อใส่ไปเป็นไส้ในซาลาเปา ส่วนใหญ่จะใช้มะม่วงน้ำดอกไม้เพราะเวลาสุกงอมจะหวานฉ่ำมาก โดยมีกลุ่มแม่บ้านบ้านคลองซบรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง เป็นผู้ผลิต

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอเสื่อกก มีความสืบเนื่องจากชาวเนินมะปรางส่วนใหญ่ในอดีตอพยพมาจากภาคอีสานและนำภูมิปัญญาการทอเสื่อกก การทำผ้ามัดหมี่มาจากบรรพบุรุษ โดยใช้ต้นกกที่ขึ้นเองตามคลองหนองบึงมาทำเป็นเสื่อกก แต่ปัจจุบันมีการปลูกต้นกกไว้ในแต่ละบ้านด้วย ชุมชนที่มีชื่อเสียงในการทอเสื่อกกคือ ชุมชนบ้านผารังหมี่

องค์ความรู้ที่ ๑.๔

ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา

ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำคัญ

ของอำเภอเนินมะปราง มีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน ความคิดสร้างสรรค์ที่ชาวบ้านในอำเภอเนินมะปรางใช้สิ่งที่ธรรมชาติมอบให้มารังสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์อันทรงคุณค่าทั้งด้านอาหารและหัตถกรรมที่พร้อมจะให้นักท่องเที่ยวได้ลิ้มลอง ซึ่งมีความหลากหลายตามกลุ่มชุมชนซึ่งมีชาติพันธุ์วรรณาที่แตกต่างกัน เช่น ผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตวิถี บ้านน้ำปาด ได้แก่ หมวกสานไม้ไผ่ กล้วยดอกไม้ออบเนย โตกพวงกุญแจบ้าน โคมไฟไม้ไผ่ กระจเป่าผ้าดิบไผ่สาน กล้วย ๓ ฤดู น้ำพริกป่า ผ่าซีดดอกพิกุล และแยมกล้วย ผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตวิถี บ้านมุงเหนือ ได้แก่ ข้าวหมากน้ำมะม่วงแม็กเน็ตรูปค่างคาว กล้วยเบรคแตกกบเลย ข้าวตากทอดหน้ามะม่วง แหนมพริกป่า พริกป่าคั่ว

แห้ง มันเบรกไม่อยู่ ไส้กรอกอีสานไรซ์เบอร์รี่ ไม้nard
เพื่อสุขภาพ และดอกไม้สวรรค์พระประจำวันเกิด

ผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตวิถี บ้านลำภาศ
ได้แก่ มะม่วงอบแห้ง มะม่วงหยีกวน น้ำมะม่วงเลมอน
เนต แยมมะม่วงสด มะม่วงมันทุกเม็ด เค้กมะม่วงผสม
เนื้อมะม่วง ลูกอมมะม่วงกวนสับปะรด ขนมบัวหิมะไส้
มะม่วงกวน ขนมไหว้พระจันทร์ไส้มะม่วงกวน และเข็ม
กลัดที่ระลึกบ้านลำภาศ ผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตวิถี บ้าน
หัวเขา ได้แก่ ทอฟฟี่มะม่วงกวน ทอฟฟี่กล้วยกวน
มะม่วงหยีเคี้ยวเพลิน มะม่วงทอดรสลาบ มะม่วงทอด
รสต้มยำ ข้าวเกรียบมะม่วง ส้มแผ่นทองหยิบ ซอส
มะม่วงสารพัดจิ้ม ถุงผ้ารักษ์โลก ไม้กวาดทางมะพร้าว
แฟนซี และมะม่วงเคลือบช็อคโกแล็ต และผลิตภัณฑ์
OTOP นวัตวิถี บ้านผารังหมี ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวหอม
สุดใจ ผ้าทอมัดหมีไหมประดิษฐ์ ผ้าฝ้ายทอมือ
ผ้าขาวม้าทอมือ แชมพูสมุนไพร สบู่สมุนไพร เสือกก
ลายดั้งเดิม มะม่วงกวน สมุดโน้ตปกผ้าขาวม้า ไม้กวาด
ทางมะพร้าว ไช้รัปมะปราง ไวรัปมะม่วง กระเป๋าผ้า
และปุยมูลไส้เดือน

องค์ความรู้ที่ ๑.๕

เส้นทางท่องเที่ยว

เส้นทางการท่องเที่ยว จากการสำรวจ

ภาคสนามในพื้นที่อำเภอเนินมะปรางได้มีชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสำคัญจำนวน ๕ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ OTOP นวัตกรรม ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สามารถนำข้อมูลมาเพื่อจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เช่นกิจกรรมท่องเที่ยว “หัวเขา...ผาทำพล ๒ วัน ๑ คืน” มีจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวอยู่ที่บ้านหัวเขา ตำบลบ้านมุง อำเภอเนินมะปราง กิจกรรมท่องเที่ยว “นอนค้างบ้านเรา ไม่เหงาแน่นอน ๒ วัน ๑ คืน” มีจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวอยู่ที่บ้านผารังหมี กิจกรรมท่องเที่ยว “มาเที่ยวไพร่ย่อยน้อยกว่านี้ได้ไง ๓ วัน ๒ คืน” มีจุดศูนย์กลางการ

ท่องเที่ยวอยู่ที่บ้านผาผึ้ง และกิจกรรมท่องเที่ยว
“กอดเขา...กอดฉัน...กอดกันที่บ้านมุง ๒ วัน ๑ คืน” มี
จุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่บ้านมุงเหนือ ซึ่ง
นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสทั้งความงามของธรรมชาติ วิถี
ชีวิต สังคมวัฒนธรรม และเข้าร่วมกิจกรรมการทำ
ผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมกับชาวบ้าน

บทที่ ๓ องค์ความรู้ที่ ๒

ผลิตภัณธ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่อง “ผลิตภัณธ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ได้รับองค์ความรู้ใหม่ และคุณค่าจากผลจากการศึกษา แสดงให้เห็นเป็นแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน ๓ ประเด็น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ดังนี้

จากแผนภาพ โมเดลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว ได้แก่ ๑. ผลการศึกษาผลิตภัณธ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัด

พิษณุโลก ๒. ผลการวิเคราะห์ออกแบบพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ๓. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็น
นี้ ผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัด
พิษณุโลกเกิดจากเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจาก
ประสบการณ์ ความรอบรู้ ความรู้ที่เกิดจาก
ประสบการณ์ในชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้องค์ความรู้
ยังคงอยู่ จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะรับการ
ถ่ายทอดองค์ความรู้นั้น ต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้
เกิดความรักที่จะเรียนรู้ และต้องมีทักษะในการเรียนรู้
ภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การ
ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิด
คุณค่า มีอัตลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของ
แต่ละชุมชนสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว
และท้องถิ่น สืบต่อไป ดังผลองค์ความรู้ดังนี้

องค์ความรู้ที่ ๒.๑

แนวคิดผลิตภัณฑ์-เป้าหมาย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของชุมชนภายใต้

ฐานภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อการเพิ่มมูลค่า และการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาด ในกลุ่มนักท่องเที่ยว ในธุรกิจโรงแรม ด้วยการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ด้านรูปแบบ ด้านบรรจุภัณฑ์ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านภูมิปัญญา เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุตามที่ต้องการ ใช้งานได้ตรงตามประสงค์ ได้รับตามจำนวนที่ต้องการต่อหน่วยขนส่ง และครอบคลุมรายละเอียดที่จำเป็นในการใช้งานทั้งหมด รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะพิเศษที่มีความโดดเด่น พบว่า สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ควรศึกษาและพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ กลุ่มชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ รองลงมาคือ กลุ่มจักรสานบ้านเนินดิน เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจะพบว่า

สิ่งที่ควรพัฒนาได้ในเบื้องต้น คือ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการป้ายสินค้า โดยคำนึงถึงรูปแบบดังนี้

๑. มีความแข็งแรง คงทน ความพอดี และควบคุมกับการประหยัด

๒. มีราคาขายที่เหมาะสม

๓. ผลิตภัณฑ์ต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกสบาย

๔. ผลิตภัณฑ์ที่มีความงาม เป็นส่วนที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อ เพราะประทับใจในครั้งแรกที่พบ เช่น สีสันทที่สวยงาม สะดุดตา

๕. มีความสะดวกสบายในการใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับร่างกายของมนุษย์ที่ใช้งานให้ไม่เกิดความเมื่อยล้าขณะใช้งานในระยะนานๆ

๖. วัสดุมีความสอดคล้องตามหน้าที่ใช้สอย การดูแลรักษา การสั่งซื้อและคงคลัง รวมถึงจิตสำนึกต่อส่วนรวม ความปลอดภัยต่อผู้ใช้และธรรมชาติ เช่น นำกลับมาใช้ใหม่

๗. มีความปลอดภัย ต้องมีเครื่องหมายเตือนหรือคำอธิบาย ประกอบ

๘. การขนส่งต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง ความสะดวกในการขนย้าย ระยะทางและวิธีการ เช่น ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ หรือแม้แต่บรรจุภัณฑ์ ว่า ปกป้องผลิตภัณฑ์ไม่ให้เกิดการเสียหายขณะขนส่ง หรือ กินเนื้อที่

ชุมชนที่เข้าไปพัฒนาผลิตภัณฑ์

ได้แก่ ชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ต.เนินมะปราง ปัจจุบันกลุ่มไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน มีเพียงชาวบ้านบางกลุ่มที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ ๕ - ๑๐ คน รวมตัวกันเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์จักสานโดยใช้เวลาหลังจากการทำไร่ ทำสวน ทำนา

สถานการณ์ปัญหาของชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญคือ ไม่มีบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์แปรรูปมีน้อย กระบวนการผลิตยังไม่มีมาตรฐาน การตลาดและช่องทางการจำหน่ายยังไม่แพร่หลาย นำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา โดยการบูรณาการแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใช้กระบวนการบูรณาการศาสตร์วิชาการความรู้จากการบูรณาการภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันวางเป้าหมาย แบ่งบทบาทหน้าที่จัดกิจกรรมอบรมเติมความรู้ การสร้างแบรนด์ของชุมชนใหม่ไทยเจริญให้เป็นที่จดจำ รวมทั้งวิเคราะห์ต้นทุน รายได้ กำไร ราคาขาย ของผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่และไม้กวาดดอกหญ้า เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยควบคุมมาตรฐานดังนี้ สี ฉลาก ขนาด การใช้งาน ความคงทน การขนส่ง กระบวนการผลิตที่ดี เนื้อสัมผัส เกิด

การยกระดับผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดบรรจุภัณฑ์ และตรา
สินค้าเป็นของชุมชน ได้แก่ ป้ายห้อยสินค้าต่างๆ จาก
ชุมชน และบรรจุภัณฑ์ไม้กวาดดอกหญ้า การยกระดับ
ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายได้โดยมี กลไกการตลาดการ
กระจายรายได้ที่เป็นธรรม โดยการใช้วัตถุดิบในพื้นที่มา
ใช้ในการแปรรูป และมีการกระจายการจัดซื้อจากผู้ผลิต
หลายๆ เจ้า โดยในการจัดซื้อวัตถุดิบ จะมี
คณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้จัดสรรการจัดซื้อวัตถุดิบ
เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

เพื่อให้เกิดช่องทางการจำหน่ายใหม่ การขายออนไลน์ออกบูธ การส่งเสริมการตลาด สร้างแบรนด์ ชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ “ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่” การยอมรับผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค จากกระบวนการทั้งหมดสามารถยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ยกกระดับผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และเกิดการตลาดที่เป็นธรรม ผู้วิจัยจึงได้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ดังหัวข้อต่อไป

องค์ความรู้ที่ ๒.๒ ออกแบบผลิตภัณฑ์

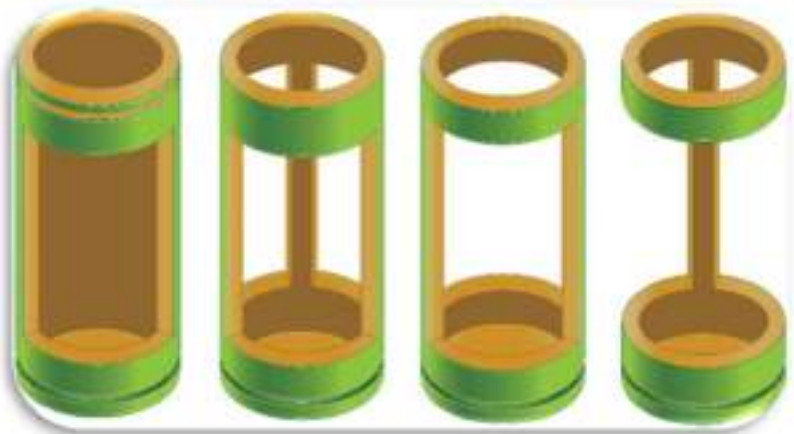

๑) โคมไฟไม้ไผ่จักสาน โคมไฟจากการ จักสานจากไม้ไผ่ในรูปแบบต่างๆ

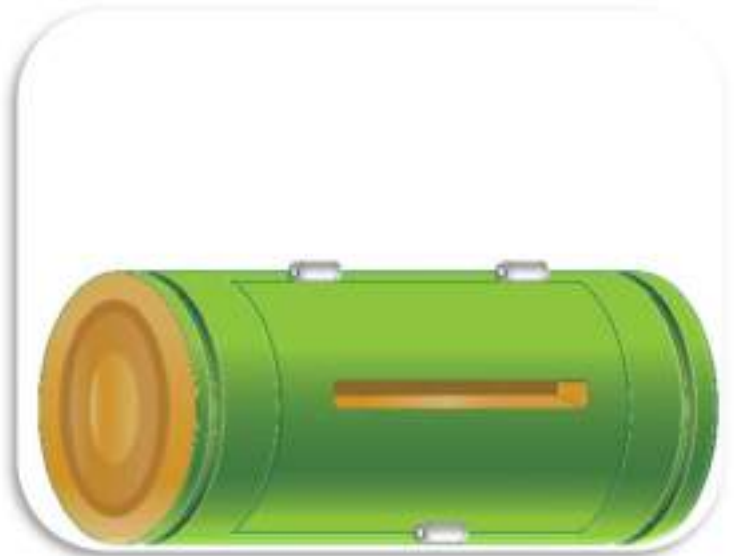
๒) เครื่องชงกาแฟจากต้นไผ่ ตัว

กรอกกาแฟผลิตจากไม้ไผ่โดยได้แนวคิดจากการสานหวกหนึ่งข้าว มีการปรับขนาดให้เล็กลงเพื่อให้ใส่พอดีกับตัวขาตั้งจากต้นไผ่ โดยมีการออกแบบขาตั้งในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

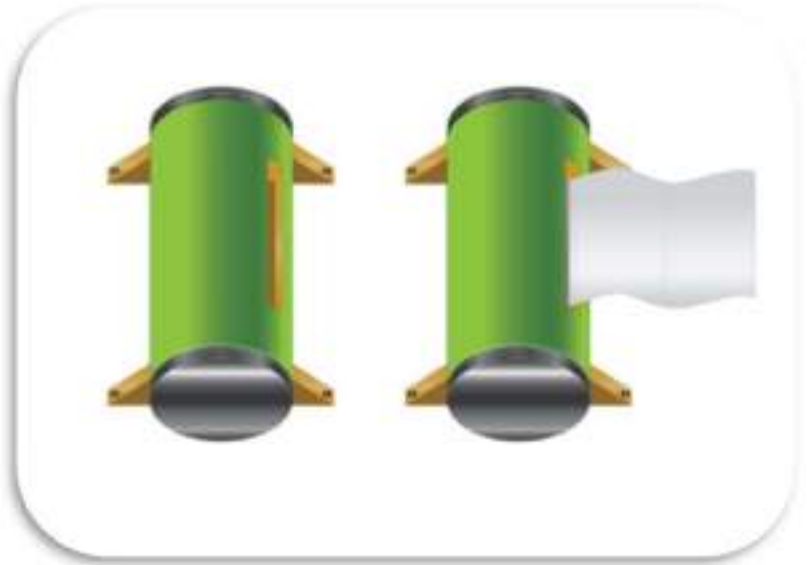
๓) กระจุกออมสินจากต้นไม้ กระจุก

ออมสินจากต้นไม้ ใช้วัสดุเรียบง่าย และประยุกต์ให้มี
กุญแจสำหรับล็อก โดยมีการออกแบบ ดังนี้

๔) กล้องทึบซูไมไฟร์รักษ์โลก

กล้องใส่
กระดาษชำระ ผลิตจากต้นไม้สำหรับติดผนังหรือตั้งโต๊ะ
มีการออกแบบ ดังนี้

บทที่ ๔ องค์ความรู้ที่ ๓

องค์ความรู้การสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาเรื่อง “การสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ได้รับองค์ความรู้ใหม่ และคุณค่าจากการลงพื้นที่วิจัยหลายประการ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า จากการวิเคราะห์ SWOT ปัจจัยภายในและภายนอก และสังเคราะห์ TOWS matrix เพื่อหาแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ในการจัดการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำมาจัดทำเป็นกลยุทธ์ หรือองค์ประกอบที่สำคัญๆ ได้ ๗ ด้าน ๑๒ กลยุทธ์ ๘๒ แนวทางการพัฒนา โดยจัดลำดับการนำเสนอตามผลการศึกษาเชิงปริมาณ ที่มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากเทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดลำดับความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการ

ท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

จากแผนภาพ โมเดลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงแนวการจัดการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัด

พิษณุโลก ตามแนวพระพุทธศาสนา ตามผลการกำหนดลำดับความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์ SWOT ปัจจัยภายในและภายนอก และสังเคราะห์ TOWS matrix เพื่อหาแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ และตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ บูรณาการสอดคล้องกับการจัดลำดับความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ และตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านขีดความสามารถในการรองรับด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในขั้นแรก

จากนั้นการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จะต้องเริ่มพัฒนาโดยใช้แกนบทบาทของ **สามภาคส่วนพัฒนา** คือภาครัฐ เอกชน โดยมีภาคส่วนชุมชนเป็นผู้ร่วมพัฒนาและได้รับประโยชน์สูงสุดจากการสร้างศักยภาพด้านการ

ท่องเที่ยว อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ตามลำดับ โดยใช้หลักการของ **การมีส่วนร่วม** บนพื้นฐานหลักธรรม อปริยานิยธรรม ๗ ในการพัฒนา งานในขอบข่ายการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด มีระดับการปฏิบัติน้อยกว่าผลการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อจุดมุ่งหมายสูงสุดในโมเดลดังกล่าว คือ Tourism Resource อันเป็นด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ที่มีค่าเฉลี่ยที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาน้อยที่สุดจากการที่เป็นพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นจุดแข็งสำคัญ ซึ่งผลสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาทั้งหมด จะตกอยู่กับประชาชนคือชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ตามโมเดลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย และเพื่อทำความเข้าใจในโครงสร้างของโมเดลดังกล่าว จึงต้องทำความเข้าใจในสัญลักษณ์แต่ละองค์ประกอบในโมเดล เพื่อความเข้าใจร่วมกันตามกรอบโมเดล ดังนี้

- **สามภาคส่วนพัฒนา** ได้แก่ภาคส่วนในเขตพื้นที่อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก แสดงใน

ข้อความภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในกรอบสี่เหลี่ยม รอยประ ที่มีความสัมพันธ์กันในบทบาทหน้าที่ ที่ควร เข้ามามีส่วนร่วม หรือมี P-Participation ในการสร้าง ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก โดยที่การมีส่วนร่วม การเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และการนำองค์ประกอบที่สำคัญต่อปัจจัย ความสำเร็จเชิงกลยุทธ์จากผลการวิจัยนี้ไปปรับ ประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติ โดยภาคส่วนภาครัฐ และภาค ส่วนเอกชน อยู่ด้านล่างในฐานะผู้ส่งเสริมจากรากฐาน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อก่อให้เกิดสาธารณูปโภคที่ รองรับต่อการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของนักท่องเที่ยว และการจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่า ดึงดูดใจโดยภาคเอกชน และภาคชุมชนอยู่ในส่วนกรอบ ใกล้เคียงกับ Tourism Resource ในฐานะเป็นผู้ใกล้ชิดซิด กับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ ทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม เป็นผู้สร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งทั้งสามภาคส่วนนี้เป็นแกนหลักในการร่วมกันพัฒนา และรับผลประโยชน์ร่วมกันบนฐานของการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

- TR คือ Tourism Resource ได้แก่ ทุนทาง ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และสังคม ที่เอื้อต่อ

การสร้างความสำเร็จในทุกมิติ และเพียงพอที่จะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง เป็นองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.278) จัดเป็นลำดับสภาพที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๗ อันเป็นลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นถึงจุดแข็งทางการท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง ผู้วิจัยจึงจัดให้องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นแกนหลักในการสร้างแรงดึงดูดใจ ที่องค์ประกอบทุกด้านต้องพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพให้สามารถรองรับต่อการท่องเที่ยวได้ในทุกมิติ โดยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นพบว่าสามารถประยุกต์ใช้ เวกเตอร์ซกรรมธรรม ๕ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทำสังเคราะห์ TOWS matrix เพื่อหาแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ได้ ดังผลองค์ความรู้ดังนี้

องค์ความรู้ที่ ๑

Participation

P คือ Participation ได้แก่ การที่ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ ให้การสนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ และรับผลประโยชน์จากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เป็นองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.341) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๑ อันเป็นลำดับสูงสุด แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนที่สุดทางการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปรางจากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงจัดให้องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นลำดับแรกในการนำองค์ประกอบที่สำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จเชิงกลยุทธ์จากผลการวิจัยนี้ไปปฏิบัติ โดยด้านการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนนั้น ต้องประยุกต์ใช้ อปรียานิยธรรม ๗ เพื่อให้เกิดพัฒนาและรับผลประโยชน์ร่วมกันบนฐานของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความยั่งยืน โดยภาคส่วนต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ใช้สถานที่ทางศาสนาในชุมชนเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของภาครัฐ จัดทำคู่มือชุมชนในการวางแผน เพื่อให้การให้บริการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐาน ใช้เครือข่ายจิตอาสาที่มีอยู่ในการประชาสัมพันธ์การรับรู้ ข้อมูลด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ชาวบ้าน จัดตั้งกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน และให้ ข้อมูลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในลักษณะเครือข่าย

องค์ความรู้ที่ ๒

Carrying Capacity

C คือ Carrying Capacity ได้แก่ ด้านขีดความสามารถในการรองรับ คือ การที่ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พึงพอใจหรือรับรู้ถึงผลกระทบ ด้านชีวกายภาพหรือด้านนิเวศ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสุขภาพ จากการศึกษาที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ($\bar{X} = ๒.๔๘$, S.D. = ๐.๓๐๒) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๒ โดยด้านขีดความสามารถในการรองรับ นั้น พบว่าต้องประยุกต์ใช้ กุลจักรภูมิธรรมา ๔ เพื่อจัดตั้งทีมประสานงานในการเสนอขอ

พิจารณาโครงการพัฒนาสาธารณูปโภค ระหว่าง
ป่าไม้ องค์กรส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ที่มี
ส่วนร่วม ที่จะสามารถทำให้คนในพื้นที่ได้รับ
ผลประโยชน์สูงสุด การออกแบบจัดทำป้ายสื่อ
ความหมายเพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวแวะ
กลับบ้าน เน้นพลาสติกและแยกประเภทขยะเพื่อ
นำกลับมารีไซเคิล ฝึกอบรมการสร้างจุดเช็คอินใน
บริการแอปพลิเคชันโทรศัพท์มือถือต่างๆ ให้
สามารถนำมาใช้สร้างหมุดเพื่อการนัดหมาย จองที่
พัก และประชาสัมพันธ์แก่ผู้ประกอบการ ฯลฯ

องค์ความรู้ที่ ๓

Tourism Services

S คือ Tourism Services ได้แก่ ด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว คือ การอำนวยความสะดวก สะดวกให้นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และครอบคลุม ทั้งในด้านที่พัก ความปลอดภัย สุขอนามัย สาธารณูปโภค การคมนาคม ($\bar{X} = ๒.๙๙$, S.D. = ๐.๒๖๕) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๓ โดยด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว นั้นพบว่าต้องประยุกต์ใช้ เบญจกัลยาณธรรม ๕ เพื่อทำคู่มือมาตรฐานที่พัก ปลอดภัย สุขอนามัย ป้ายสื่อความหมาย ป้ายนำทาง เส้นทางคมนาคม โดยปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์การท่องเที่ยวจากการใช้แหล่ง

ท่องเที่ยวเป็นจุดเช็คอิน และเน้นความสะดวกจาก การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต จัดกิจกรรมส่งเสริม ผู้ให้บริการที่มีคุณภาพ มีการประเมินและมอบ รางวัลให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้นำเที่ยว การจัดทำ คู่มือและเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวออนไลน์ เน้น มะปรางห้ามพลาด โดยแบ่งประเภทหลากหลาย ทั้งการผจญภัย วิถีชีวิต ทัศน ์ ร้านอาหาร ของฝาก

รถอีแต่นำเที่ยวบ้านมุง

รถอีแต่นำเที่ยวบ้านมุง

ส่งข้อความ

ไปที่ [ที่นี่](#)

หน้าหลัก 111 เกี่ยวกับ 1212 หนึ่งสิบสี่

👍 12/11

🔍

เกี่ยวกับ

ดูทั้งหมด

📍 100 กม. สุราษฎร์ธานี

📞 007 ภูเก็ต

📄 [รถอีแต่นำเที่ยวบ้านมุง](#)
บ้านมุง

📄 12/11

ตัวนำเที่ยว

📍 [ภูเก็ต/ไทย](#)

📍 [ภูเก็ต](#)

👤 [ส่งข้อความ](#)

รถอีแต่นำเที่ยวบ้านมุง

20 สิงหาคม เวลา 07:19 น. 📍

จากเมืองภูเก็ตสู่ไร่ชาสามไร่สวยงามใกล้ทะเล 🌊 ไร่ชาสามไร่สวยงามใกล้ทะเล 🌊 ไร่ชาสามไร่สวยงามใกล้ทะเล 🌊 ไร่ชาสามไร่สวยงามใกล้ทะเล 🌊 ไร่ชาสามไร่สวยงามใกล้ทะเล 🌊

☎️ โทร. 084.881.0109

องค์ความรู้ที่ ๔

Tourism Management

M คือ Tourism Management ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ภายใต้ฐานการจัดการทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะคติ และทักษะทางการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นแก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = ๓.๐๓$, S.D. = ๐.๓๓๖) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๔ โดยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว นั้นพบว่าต้องประยุกต์ใช้ สารานุกรม ๖ เพื่อ มุ่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะคติ และทักษะทางการท่องเที่ยว แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการ จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก และการจัดสรรทรัพยากรให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม ภาครัฐ ส่งเสริมและรับรองการมี เครือข่ายผู้ประกอบการที่พัก เครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหาร เครือข่ายรถรับส่งในแหล่งท่องเที่ยว จัดกิจกรรมสร้าง

จิตสำนึกสาธารณะกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว
อย่างต่อเนื่องโดยชุมชนและผู้ประกอบการเป็นผู้มีส่วน
ร่วมประเมิน จัดโครงการส่งเสริมเอกชน ให้ได้รับ
ความรู้ความเข้าใจเรื่องการตลาดอย่างแท้จริง เพื่อ
เปลี่ยนแนวทางค้าขายให้มาเน้นถึงการค้าแบบยั่งยืน มี
กำไรในทางตรง สร้างเครือข่ายและการร่วมทุนในพื้นที่
โดยให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดแนวทาง
การปฏิบัติทางด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวใน
แต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน

องค์ความรู้ที่ ๕

Delivery Products

D คือ Delivery Products ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนทางการท่องเที่ยว คือ การที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง มีผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกที่มีอัตลักษณ์รูปแบบ บรรจุภัณฑ์ และคุณภาพ จากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาดในธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ ($\bar{X} = ๓.๑๐$, $S.D. = ๐.๓๒๔$) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็นตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับ ๕ โดยด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนทางการท่องเที่ยว นั้น พบว่าต้องประยุกต์ใช้ ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔ เพื่อ สร้างเครือข่ายตลาดสินค้าชุมชนออนไลน์สร้างอัตลักษณ์รูปแบบบรรจุภัณฑ์ จากภูมิปัญญาชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าสู่ตลาด สร้างเส้นทางการ

ท่องเที่ยว ชม ชิม ช้อป รอบเนินมะปราง ในเส้นทาง
จาก อ.วังทอง อ.เมืองพิษณุโลก, จ.พิจิตร, จ.เพชรบูรณ์
ที่เข้าถึงได้ง่ายในรูปแบบออนไลน์ ภาครัฐจัดประกวด
สินค้า และมอบแบรนด์ในระดับอำเภอเพื่อเป็นการ
รับประกันคุณภาพ มีการประเมินทุกปี จัดอบรมองค์
ความรู้ด้านการตลาด กระจายไปในทุกพื้นที่ที่มีผู้ผลิต
สินค้าชุมชน ส่งเสริมการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ผลิต
และผู้ค้าส่ง ให้มีการระบุอัตลักษณ์แหล่งกำเนิด
ผลิตภัณฑ์ในตัวสินค้า จัดประกวดเครื่องหมาย
ผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในระดับอำเภอ และระดับตำบล
และนำมาใช้จริงในการประทับตราสินค้าที่มีคุณภาพ
จะสามารถก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในแบรนด์เนิน
มะปรางที่มีคุณภาพ

องค์ความรู้ที่ ๖

Tourist Activities

A คือ Tourist Activities ได้แก่ ด้านกิจกรรม และกระบวนการท่องเที่ยว คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ เช่น สินค้าชุมชน โฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต ธรรมชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีการจัดการผ่านเครือข่าย กลุ่ม ชมรม หรือองค์กรในพื้นที่ ($\bar{X} = ๓.๒๓$, S.D. = ๐.๓๑๓) จัดเป็นลำดับสภาพ ที่มีความสำคัญจำเป็น ตามผลการศึกษาเชิงปริมาณในลำดับสุดท้าย โดยด้าน กิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยว นั้น พบว่าต้อง ประยุกต์ใช้ อิทธิบาท ๔ เพื่อ จัดทำแพลตฟอร์ม นำเสนอ กิจกรรม ที่พัก จัดทำปฏิทินชุมชน ใช้สื่อ ออนไลน์สร้างเครือข่ายรับส่ง นทท. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ ธรรมชาติ ในรูปแบบต่างๆ ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม

ร่วมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการรับรู้และภาพลักษณ์ด้าน
ภูมิทัศน์ที่หาชมได้ยากผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ
สื่อต่างๆ ปรับใช้การใช้คำสื่อความหมายกิจกรรม
ท่องเที่ยวในชุมชนให้เข้าใจง่าย เช่น “๔ มา เมื่อมาบ้าน
มุง” มาเข้าถ้ำ มาปีนผา มาดูวิถีชุมชน มาชนของฝาก
เป็นต้น ส่งเสริมภาคผู้ประกอบการเอกชนเดินรถ ให้มี
การจัดเส้นทางเที่ยวอำเภอเนินมะปรางเป็นระยะทุก
รอบฤดูท่องเที่ยว จัดโครงการ ๑ คืน หลายคน เพื่อให้
เกิดการให้บริการในรูปแบบใหม่ที่นำเสนอแก่นัก
ท่องเที่ยว

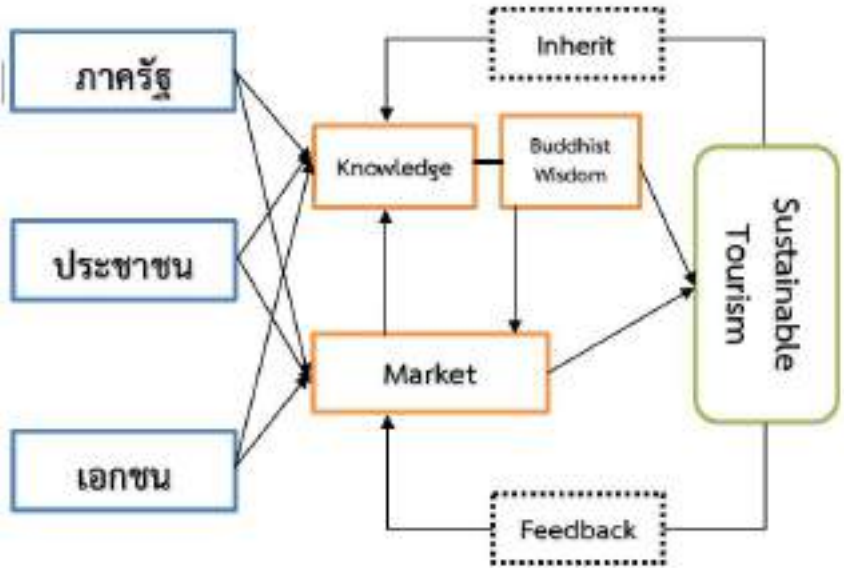
บทที่ ๕

สรุปองค์ความรู้

และข้อเสนอแนะในการศึกษา

สรุปองค์ความรู้

ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นเป็นแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน ๔ ประเด็น ๑) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ๒) การจัดทำชุดข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ๓) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก และ ๔) ชุมชนเกิดแนวคิด สร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งทั้ง ๔ ประเด็นนี้ได้ผังแผนภาพ ดังนี้

จากแผนภาพ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็น องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องนวัตวิถีสถิติปัญญาวิฤพทุทสุการทองเที่ยวที่ยังยึนของอำเอนินมะปราง จังหวัดพิชณุโลก สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิฤพทุท อำเอนินมะปราง จังหวัดพิชณุโลก การที่ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเอนินมะปราง จังหวัดพิชณุโลก มีส่วนในการแสดงควม

คิดเห็น เสนอแนะ เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ ให้ การสนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ และรับผลประโยชน์ จากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้ เกิดพัฒนาและรับผลประโยชน์ร่วมกันบนฐานของการ ท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความยั่งยืน โดยภาคส่วนต่าง ๆ ต้อง ส่งเสริมให้ใช้สถานที่ทางศาสนาในชุมชนเป็นสถานที่จัด กิจกรรมของภาครัฐ จัดทำคู่มือชุมชนในการวางแผน เพื่อให้การให้บริการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐาน ใช้เครือข่ายจิตอาสาที่มีอยู่ในการประชาสัมพันธ์การ รับรู้ข้อมูลด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน และให้ข้อมูลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในลักษณะเครือข่าย ภายใต้หลักสัปปุริสธรรม ๗ และ สาราณียธรรม ๖ ที่มุ่งเน้นการประสานสอดคล้องกับ บริบทในพื้นที่

๒) การจัดทำชุดข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีแนวทางในการกำหนดความรู้ซึ่ง กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้ เป็นระบบ เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปสามารถ เข้าถึงความรู้และพัฒนานำไปต่อยอดทางด้านต่าง ๆ ได้

อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ชุมชนมีความสามารถในเชิงแข่งขันทางการท่องเที่ยวชุมชนสูงสุด โดยที่ความรู้ที่กำหนดในการวิจัยนี้มี ๒ ประเภท คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงานงานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่า เป็นความรู้แบบนามธรรม และความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่า เป็นความรู้แบบรูปธรรม โดยใช้หลักทฤษฎีอิมมิกัดถ่วงวัตตนิกรธรรม ๔ เป็นแกนสำคัญในการพัฒนา

๓) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการที่มีชุมชนมีผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์รวมถึงท้องถิ่น ในการแข่งขันทางธุรกิจขนาดเล็กของชุมชนที่ยังขาดความเข้มแข็งในการต่อสู้

กับธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและธุรกิจจากต่างประเทศ จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวรับการแข่งขันที่รุนแรง โดยที่ประเทศควรให้ความสำคัญกับชุมชน ซึ่งเป็นฐานรากของธุรกิจในประเทศของตน การเพิ่มศักยภาพของชุมชน และใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการ เพื่อจะสามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้น จึงต้องหันกลับมามองถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ท้องตลาด โดยใช้หลักอายุตนเอง ๖ และจริต ๖ เพื่อสนองต่อความต้องการของตลาด โดยต้องใช้หลักกกุลจิริฎฐิติธรรม ๔ เป็นแกนเพื่อรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๔) ชุมชนเกิดแนวคิด สร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ เป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผูู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้ โดยใช้หลักเวสาร์ชกรณธรรม ๕ ในการประสานค่านิยม เพื่อเป็นแนวทางหลักเกณฑ์สู่วิถีปฏิบัติ

ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้ล่วงลับไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติ ความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุง ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้องค์ความรู้ยังคงอยู่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะรับการถ่ายทอดองค์ความรู้นั้น ต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เกิดความรักที่จะเรียนรู้ และต้องมีทักษะในการเรียนรู้ภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ภายใต้อำนาจเบญจกัลยาณธรรม ๕ ที่เน้นเมตตากรุณา และสมาธิในชีวิตในความสัมพันธ์ทุกระดับ

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนและเป็นผู้นำข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ไปใช้เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ ในอำเภอเนินมะปรางอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

๒. เอกชน นำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผลิตจากฝีมือของชาวบ้านในชุมชน เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ โดยการจัดการความรู้ของชุมชนเพื่อที่จะหนุนเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีการสืบทอดภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ บ้านน้ำปาด ตำบลชมพู บ้านมุงเหนือ บ้านลำภาศ บ้านหัวเขา ตำบลบ้านมุง และบ้านผารังหมี่ ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ร่วมกับแผนปฏิบัติการที่โครงการ

OTOP นวัตกรรม วิถี ของ กรม พัฒนา ชุมชน
กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการไว้แล้ว เพื่อส่งเสริมให้
เกิดการท่องเที่ยวชุมชนวิถีพุทธอย่างยั่งยืนในอนาคต
ต่อไป

๒. ควรมีการสร้างเครือข่าย จัดการอบรมพัฒนาให้
คนในพื้นที่รู้จักใช้สื่อ Social Media การสร้างจุด
เช็คอินในบริการแอปพลิเคชัน เสริมความรู้ด้านการใช้
ระบบแอปพลิเคชันเพื่อการสำรองที่พัก เครื่องมือ
ซอฟต์แวร์ทางภูมิศาสตร์ออนไลน์ในระบบแอปพลิเคชัน
เพื่อสร้างการรับรู้ตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ
ในพื้นที่อย่างเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาวิจัยในพื้นที่ชุมชนในอำเภออื่นของ
จังหวัดพิษณุโลก ที่มีความแตกต่างทางด้านบริบท
ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและมี
ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ต่างกัน ซึ่งจะทำให้ทราบ
ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอนั้น ๆ และนำมาพัฒนาการ
ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนวิถีพุทธต่อไป

๒. ควรศึกษาในประเด็นแนวทางการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือ การท่องเที่ยวชุมชนวิถีพุทธอย่างยั่งยืนในระดับจังหวัด และระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการทำงานด้าน ยุทธศาสตร์ การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนร่วมกัน และสร้างรายได้ให้ เกิดขึ้นแก่ชุมชนต่าง ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

ราชกิจจานุเบกษา. “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง
ท้องที่นอกราชอาณาจักรที่เป็นเขตติดโรคติดต่อ
อันตราย กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease
2019 (COVID-19)) (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓”.
เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๙๓ ง, วันที่ ๒๒ เม.ย.
๒๕๖๓, หน้า ๑๖.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. สช. ย้ำ ‘พลัง
ชุมชน’ คือปราการด่านหน้าเอาชนะโควิด ๑๙.
(ออนไลน์) . แหล่งที่มา <https://www.nationalhealth.or.th/en/node/1371>
(๑๐ ต.ค. ๖๔).

นวัตกรรมภูมิปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของอำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก
Inno-Life of Buddhist Wisdom to Sustainable Tourism of Noenmaprang District, Phitsanulok Province